

Секція: ОСВІТА ТА ПЕДАГОГІКА

**CONCEPTUAL BASIS FOR TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF
FOREIGN LANGUAGES TO PEDAGOGICAL COOPERATION IN
ASPECTS OF FORMING COMMUNICATIVE-LANGUAGE
COMPETENCE**

Bardashevskaya Yuliia

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Lecturer,

Vinnitsia Mykhailo Kotsiubyskyi

State Pedagogical University

Vinnitsia, Ukraine

**КОНЦЕПТУАЛЬНА БАЗА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ІНОЗЕМНИХ МОВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ВЗАЄМОДІЇ В АСПЕКТІ
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНО-МОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ**

Бардашевська Ю.О.

канд.пед.наук,

старший викладач

кафедри методики навчання іноземних мов

Вінницького державного педагогічного університету

імені Михайла Коцюбинського

м. Вінниця, Україна

У ХХІ столітті внаслідок зростаючої ролі інтеграційних процесів, які відбуваються в Європі та Україні зокрема, попит на якісну освіту суттєво зріс. Забезпечення відповідності вищої освіти вимогам сучасності, на думку ЮНЕСКО, належить до числа невідкладних завдань, які потрібно вирішити суспільству. Зміни в освітніх програмах в епоху глобалізації передбачають пошук нових підходів до організації навчального процесу в педагогічних

університетах, оскільки цілі та зміст професійно-педагогічної підготовки суттєво змінюються (Р.С.Гуревич, І.А. Зязюн, Н.Г. Ничкало, С.О. Сисоєва).

Підготовка майбутніх учителів іноземних мов до ефективної педагогічної взаємодії базується на особистісно зорієнтованому підході як визначальному, тому що передбачає, з одного боку, озброєння студентів знаннями, вміннями та навичками побудови суб'єкт-суб'єктних взаємин між учителем і учнями в навчально-виховному процесі на засадах конструктивного діалогу, ефективної співпраці та партнерства, а з другого – спрямування їх на свідоме самовдосконалення для успішної міжособистісної взаємодії в соціумі.

Незважаючи на наявність значної кількості науково-методичних розробок з питань викладання та вивчення іноземних мов в історії дидактики та на сучасному етапі розвитку педагогічної науки, залишається все ще не обґрунтованим комунікативно-мовний аспект підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до педагогічної взаємодії як базової передумови результативності навчання іноземній мові.

Відокремленість шкільної дидактики навчання рідній і чужій мові від наукових психолого-педагогічних проблем рефлексії над мовленням є суттєвим недоліком сучасних теоретичних й експериментальних досліджень (Д.Ельконін, П.Гальперін, В.Давидов), тому що предметом формування в них виступає лише навчальна діяльність учня, але ігноруються спонтанні процеси мовленнєвого розвитку й рефлексія над мовленням, що виникає протягом вивчення в учня.

Отже, за нашими висновками, актуалізується проблема педагогічної взаємодії в навчанні іноземній мові, коли вчитель знає про ці явища, розуміє їх та володіє методичними засобами допомоги учню.

Наші дослідження дають підстави визначити найбільш суттєві чинники, які впливають на підготовку майбутнього вчителя іноземних мов до педагогічної взаємодії в освітньому середовищі. Головним серед них є комунікативно-мовна компетенція майбутнього вчителя як на царині рідної, так і нерідної мови.

Найбільш загальними сферами ускладнень у комунікативно-мовній взаємодії є смислові, когнітивні, тактичні, емоційні; у сумісній діяльності – мотиваційні та операційні ускладнення, які інтегрують такі компоненти взаємодії, як комунікаційний та інтегративний, що виявляються в когнітивній, афективній і поведінковій сферах. Для подолання цих ускладнень майбутній учитель іноземних мов повинен бути озброєний глибокими теоретичними знаннями щодо мови і мовлення, а також уміннями й навичками породження мовлення, адже загальновідомо, що мовлення – це головна складова педагогічного спілкування і взаємодії [1].

Дослідники мови як системи й мовлення як форми існування мовної системи підкреслюють, що концепція лінгвістичного релятивізму (відома в науці як гіпотеза Сепіра-Уорфа) з уточненням, внесеним структурною лінгвістикою (за Н.Хомським), на сучасному етапі розвитку науки розглядає мову як детермінанту способу організації колективного та індивідуального досвіду не стільки в когнітивному, скільки в комунікативному аспекті (сприйняття й переживання моментів буття при міжсуб'єктній трансляції сприйнятого) [5]. Інакше кажучи, для становлення як окремої особистості, так і соціокультурного середовища в цілому необхідно не стільки безпосередньо розрізняти мовні сигнали, скільки навчитися їх співвідносити з реаліями відповідно до вимог (мовних і культурних) тієї дійсності, в якій відбувається комунікація.

Зростання уваги до живого мовлення, процесів комунікації зумовило висунення на перший план комунікативної компетенції, що трактується як здатність мобілізувати різноманітні знання мови (мовну компетенцію),

паравербальних засобів, ситуації, правил і норм спілкування, соціуму, культури для ефективного виконання певних комунікативних завдань у відповідних контекстах чи ситуаціях.

Отже, на багатьох сучасних мовознавців, комунікативна компетенція містить компетенцію мовну як здатність породжувати й розуміти правильні мовні повідомлення; дискурсивну як спроможність поєднувати висловлення у зв'язні тексти й залучати їх до комунікативній діяльності соціальні аспекти ситуації спілкування; іллокутивну як здатність формувати і реалізовувати комунікативні наміри в повідомленні; стратегічну як уміння ефективно планувати початок, перебіг і завершення комунікації, досягти успішності у спілкуванні.

На нашу думку до цих типів варто додати паравербальну компетенцію, без якої неможливе ефективне спілкування, лінгвокультурну, що визначає культурну ідентифікацію мовця, тобто дотримання ним відповідних культурно зумовлених норм, стандартів спілкування; і факультативну міжкультурну, яка залежить від потреби в ній мовця й орієнтована переважно на дві культури (рідну і чужу) [5].

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф.С. Атмосфера спілкування: спроба психолінгвістичного дослідження // Мовознавство, 2002, №4-5. –С.26-32
2. Беляев Б.В. Очерки по психологии обучения иностранным языкам. – М.,1965. – 245 с.
3. Ейгер Г. Механизмы контроля языковой правильности высказывания – Харьков, 1990. – 135 с.
4. Леонтьев А.А. Основы психолінгвістики. – М.- СПб, 2003 – 287с.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава, 2008 – 712 с.